

La toponímia d'Eivissa en relació amb la valenciana

ENRIC RIBES I MARI

0. Introducció

Les illes d'Eivissa i Formentera, les Pitiüses, constitueixen un subarxipèlag ben definit dins el conjunt de les illes Balears, tant des del punt de vista estrictament geogràfic com des del punt de vista social, cultural o fins i tot dialectal. Un dels factors que més han determinat aquesta especificitat és, sens dubte, la proximitat d'aquestes illes i el País Valencià. Eivissa i Formentera són més prop del cap de la Nau i del port de Dénia que no de Mallorca. En molts de dies clars són perfectament visibles des de la part occidental d'Eivissa els estreps alacantins de la serralada Subbètica i fins i tot el Montgó. Aquesta proximitat és a l'arrel d'unes intenses relacions humanes de tot tipus entre Eivissa i València, que arrenquen en la prehistòria i arriben als nostres dies.

Des del punt de vista històric, cal no oblidar la important presència púnica tant a Eivissa com a les costes valencianes, o el fet que Eivissa pertanyia a la taifa de Dénia en època musulmana, o, ja en el període català, les intenses relacions que ocasionaven la pesca i el comerç.

Però hi ha un fet que cal remarcar especialment i que va constituir un gran moviment migratori: la construcció de les muralles renaixentistes d'Eivissa, el segle XVI. Aquesta magna obra requeria una mà d'obra tan nombrosa que per força n'havia de venir de fora. La majoria dels immigrants que treballaren a les muralles procedia de València. Tenim ací, doncs, una nova via de penetració de valencianismes i fins i tot de castellanismes, que intensifica encara més el contacte de l'eivissenc amb el valencià i amb els dialectes

occidentals. Aquestes relacions humanes, lingüístiques, havien de tenir, també, un reflex toponímic.

Les relacions humanes i lingüístiques valencianoeivissenques continuen fins al dia d'avui. Per exemple, hi ha instituts d'ensenyament secundari a Eivissa on més del 60% del professorat és valencià, sobretot de les comarques centrals i meridionals, circumstància que també influirà, sens dubte, en l'evolució futura de l'eivissenc de les noves generacions.

Fins i tot, si ens situam en el terreny anecdòtic, el repoblament de l'illa de Formentera, iniciat a la darrera del segle XVII, amb gent que procedia del NE i del SW de l'illa d'Eivissa, no és del tot aliè a València: Marc Ferrer, l'iniciador d'aquest repoblament, tenia moltes relacions comercials amb València –i no sempre devia complir escrupolosament amb els seus creditors, ja que va ser empresonat a la torre dels Serrans per impagaments, i la Universitat d'Eivissa va fer nombroses gestions per alliberar-lo, cosa que finalment va aconseguir–. I Formentera és també el lloc d'acollida d'una nombrosa colònia valenciana, que fins i tot fa una falla per Sant Josep. El reconeixement dels formenterers cap als valencians, per la seua contribució al creixement i desenvolupament de l'illa, es posa de manifest en la toponímia urbana, amb la dedicatòria de diversos carrers als llocs com Calp, Dénia o Gandia.

Tot aquest intercanvi humà i lingüístic ha de tenir, per força, un reflex en la toponímia, des de molt de temps enrere.

1. La toponímia antiga

Hi ha alguns topònims que són mostra de la intensa relació entre els pobladors de València i els d'Eivissa. Ací en tractarem només tres de mostra: *Sanvertesc*, *Tarbana* i els *montgons*. *Sanvertesc* és avui la part de migjorn de la platja des Codolar, concretament el cordó litoral de còdols que separa la mar dels estanys de les salines. La documentació antiga reflecteix les variants *St. Vertesch*, *Sanch Vertesch*, *Sanct Vertesch* i *el Verteixch* (Ribes 2005: 110-111). Aquesta última variant sembla la més genuïna, ja que el pas *Verteixch* > *Sanvertesc* és bo d'explicar: en la sil·laba inicial es degué produir una contaminació de la paraula *invertir*, amb posterior transformació de la *i* en *e*, per assimilació. L'*Envertesc* resultant, amb l'aglomeració de l'article salat, degué donar *Senvertesc*, que finalment es transformaria en *Sanvertesc* per analogia amb altres casos com *el sandemà* (*el* + *s'endemà*). Tanmateix el *Verteixch* original podria tenir com a ètimon un adjectiu *vertescu 'on abunden els brols', que devia tenir relació amb els mossarabismes valencians *vertenc*, *alvertenc*, *alvertent*, *alvertenquet* i *alvertentet*, que sempre signifiquen 'naixement o deu d'aigua, manantial' i que estudia Coromines (DECat IX: 204, s. v. *vessar*), i que són derivats de l'arrel de *vertere*. Sembla, doncs, que el mossàrab eivissenc no devia ser gaire llunyà del valencià, si és que no era ben bé el mateix.

El cas de *Tarbana* també és ben curiós. Avui ha desaparegut com a topònim viu, bé que algunes famílies eivissenques i formentereres porten el motiu familiar *Tarba* que n'és una reducció. *Tarbana* era una rogalia del nord d'Eivissa, documentada amb aquest nom des del segle XVI fins al XIX. Sembla que cal relacionar aquest nom amb el *Tàrbena* valencià, i en aquest cas l'explicació etimològica de Coromines no valdria per al topònim eivissenc, ja

que no hi ha cap gran penyal a la zona, mentre que aquest element és al nucli de l'origen de *Tàrbena* (OnCat VII: 235-237, s. v. Tàrbena). Quina relació pot haver-hi, doncs, entre el *Tàrbena* valencià i el *Tarbana* eivissenc? Coromines ja assenyalava que hi devia haver un duplicat que en boca dels moriscos sonaria *Tarbàna*, amb l'accent desplaçat a la síl·laba següent. La inexistència de cap gran penya a la rodalia de Tarbana fa pensar que ens podríem trobar davant un topònim importat, potser el mateix segle XIII o fins i tot abans, per algun morisc valencià, que probablement procedia de *Tarbàna*, cosa que explicaria que a l'illa hagués arrelat el duplicat (Ribes 2005: 111-113). Els estudis històrics més recents demostren que la població autòctona d'Eivissa no tan sols no va ser anorreada amb la conquesta catalana de 1235, sinó que fins i tot algun dels conquistadors, com Pere de Portugal, va utilitzar moriscos en el procés de repoblament (Fernández-Armesto 1993: 47; Abulafia 1996: 71-72). Així les coses, la importació d'un topònim valencià no ha de semblar de cap manera improbable.

El cas dels *montgons* és ben especial. Almenys durant l'Edat Moderna –i possiblement des de molt abans–, els montgons eren fites construïdes amb pedra i calç, dins els estanys saliners, per tal de delimitar les concessions que hi feia la Universitat als particulars. Dins el paisatge pla dels llacs de sal, els montgons eren monticles que se'n destacaven, just com el Montgó alacantí en la llunyania de l'horitzó de ponent. A més, el Montgó de la costa valenciana devia fer de fita o monjoia per als pescadors, especialment en temps passats, sense contaminació, en què la visibilitat era molt millor que ara; i els montgons saliners també servien de fita per a marcar una superfície de sal. Sembla clar que es tracta d'una metàfora que va tenir èxit a les salines eivissenques, fins al punt que un dels estanys era anomenat *lo Montgó*. Amb la privatització dels estanys, a la darrerria del segle XIX, els montgons són innecessaris i deixen d'usar-se. En l'actualitat només queda un montgó sencer, avui més conegut amb el nom de *torre des Moro*, dins l'estany des Pollet. Tanmateix, però, hi ha restes de les bases de molts montgons, perfectament alineats, en diversos llocs dels estanys. El més curiós, però, és el cas formenterer. Una part dels eivissencs que repoblaren l'illa, el segle XVIII, procedia de la zona de Sant Josep, especialment la que constituïa la mà d'obra més especialitzada que havia de treballar als estanys saliners de Formentera i que ja tenia l'aval d'una experiència contrastada als estanys de l'illa major. Aquests repobladors portaren a Formentera el genèric *montgó*, que encara és ben viu en aquesta illa, especialment a la vénda o comarca de Porto-salè, ara amb el significat de 'fita'. Exemples toponímics: els *montgons de ses Salines Marroig*, el *montgó de darrere s'Església Vella*.

En aquest apartat de toponímia antiga, emparentada d'alguna manera amb la valenciana, cal tenir present la possibilitat que altres topònims antics, ja desapareguts, hi estiguin relacionats, com *Beniagost* o *Benilop*, (que apareixen en el Memorial del repartiment de l'illa entre els catalans) o com alguns altres encara vius, com *cas Gasí* (antropònim relacionable amb una família morisca valenciana) o *es Llombí* (topònim que pot estar relacionat amb Llombo o Llombai).

2. La influència més recent

Ultra els casos més paradigmàtics de toponímia antiga, la majoria dels topònims que

relacionen Eivissa amb el País Valencià són d'època més recent. Ací n'assajarem una mínima classificació per tal de fer-ne un breu repàs.

2.1. *Toponímia antroponímica*

El cas més curiós, en aquest apartat, que acosta Eivissa a València i la separa de Mallorca i Menorca, és el nom propi *Vicent*. Es tracta d'un nom que apareix escassament en documentació medieval, i sempre llatinitzat, però una vegada que es crea el convent dels dominics a Dalt Vila, dedicat al sant valencià, ja sempre apareix en la documentació catalana la forma *Vicent*, amb *t* final, i mai la forma *Vicenç*, pròpia de les altres Balears. El topònim més important és el de la parròquia i el poble de Sant Vicent de sa Cala, però tant la toponímia rural com la costanera són farcides de *Vicents* com el que ens ocupa: la *pedrera d'en Vicent*, l'*embarcador d'en Vicent*, l'*escull de Sant Vicent*.

Més enllà d'aquest cas tan vistós, n'hi ha molts altres que reflecteixen la relació entre València i les Pitiüses. Així, per exemple, *can Quetoi*, *can Quedo* i *can Quetec*, tot variants de l'adjectiu valencià *quet*; la *barraca d'en Xelín*, on *Xelín* ha de ser la reducció de l'apitxat *Angelín*; el *quiosc d'en Miroles* o *Mirolles*, on el motiu familiar ha de tenir relació amb el mot valencià i nord-occidental *miroia*; *ca na Tona* i *can Tonet*, on apareix un apel·latiu familiar ben valencià, *Ton* o *Tona*, no gaire freqüent a Eivissa i a Formentera; el *varador d'en Redolat*, llinatge existent a València; *can Rempuixa*, *ca na Rempuixa*, les *rotes d'en Rempuixa* i la *platja des Pou d'en Rempuixa*, aquests dos últims a Formentera, la *coveta d'en Rempuixa*, ara a l'illa de s'Espalmador, on *Rempuixa* ha de tenir relació, forçosament, amb el verb valencià *rempuixar*; *ca na Xima*, a Formentera, i l'*hort d'en Xim*, a Eivissa, on el motiu familiar *Xim* ha de relacionar-se amb les formes valencianes *Ximo* i *Xima*.

Un apartat especial és el dels antropònims acabats en *-ico*, tan productius en valencià: *can Tónico*, *can Perico des Saboner*, la *carreteria d'en Periquet Vinyes*, *ca na Perica*, la *trinxa d'en Quico*.

Val a dir que la relació València-Eivissa no és sempre unidireccional. Els llinatges *Maians* i *Tur* són típicament eivissencs. *Tur* sembla tenir l'origen en la finca de cas Tur, de Sant Miquel de Balansat, i el llinatge *Maians* ha passat del nord de l'illa d'Eivissa a la de Formentera, on és un dels més abundants. Sembla que els valencians que porten el llinatge *Tur* tenen tots procedència eivissenca, i és ben probable que els *Maians* valencians també en procedeixin. No sabem, però, si aquests llinatges formen part de topònims o microtopònims al País Valencià, tot i que és ben probable.

Finalment, hem de cloure aquest apartat amb els gentilicis. El més abundant és *valencià*: la *torre des Valencià*, *cas Valencià*, *can Valencià*, el *racó des Valencià*, la *cova des Valencià*, el *racó de Cas Valencià*, *ca na Valenciana*, *can Pep Valencià*, a Eivissa, i la petita platja coneguda com *es Valencians*, amb el *camí* i l'*aigua des Valencians*, a Formentera. Però no manca algun topònim antroponímic que indica una procedència més concreta, com *can Pegolí*, a Eivissa.

Encara val la pena assenyalar que en eivissenc era molt habitual fins ben entrat el segle XX, utilitzar gentilicis acabats en *-í*, com en valencià; alguns encara es conserven, com *josepí* (natural o propi de Sant Josep de sa Talaia), mentre que d'altres han estat substituïts paulatinament per altres variants, tot i que han quedat fossilitzats en la toponímia, com *miquelí* (natural o propi de Sant Miquel de Balansat). Vet ací alguns exemples toponímics: *puig d'en Miquelí*, *cas Josepí*, *can Josepí*.

2.2. Els dialectalismes compartits

2.2.1. Molts de topònims es formen amb paraules que constitueixen dialectalismes compartits amb el País Valencià *-i* a voltes també amb altres dialectes occidentals-. És difícil destriar quan es tracta de mots només compartits amb les terres valencianes més properes, però el conjunt del lèxic que apareix en els topònims reflecteix aquesta relació intensa entre els dos costats del canal de València. En són exemples la *feixa de na Poletana* (la *poletana* és una classe de figuera i de figa, a Alacant i a Eivissa), *sa Salmaia* (adjectiu que a València i a Eivissa significa 'salabrós'), la *cova des Teulats* (nom d'ocells a Eivissa, Xàtiva i Alcoi), el *cap Gord de s'Illa* (on l'adjectiu *gord* és compartit al Principat, al País Valencià i a les Balears), *ses Carreres* (mot compartit pels dialectes central, valencià i baleàric, però usat a Eivissa amb un significat molt proper al de Sueca), la *cova des Pardals* (el mot *pardal* designa un ocell en general, a València i a Eivissa), la *cova des Virots* (el mot *virot*, amb alguns canvis semàntics, és conegut a les Balears i a València), *es Crespell* o *es Crespellar* (amb les variants *crespell* menorquina, *grespellar* o *crespellar* a Sant Pol i *caspellar* a la costa de migjorn valenciana), la *punta de Gregal* (mot compartit pel central, el valencià i el baleàric), *es Llimac* ('llim verd' a València i a Eivissa), *can Bellotera*, *sa Bellotera* (mot compartit per l'eivissenc i els dialectes occidentals), *ses Solseres* (en valencià *salseres*), el *baix de l'Enteniment* (mot que s'usa a Eivissa i a València per 'seny'), *es Margalló* (variant pròpia d'Ulldecona, Lluçena, Castelló, València, Gandia, Pego i Eivissa, enfront de la variant mallorquina i menorquina *garballó*), *cala de Boix* (el mot *boix* designa un ocell marí tant a Eivissa com a l'albufera de València), *es Jaentet* (compartit pel central, el valencià i el baleàric), *es Bol de sa Xàvega* (*bol* és al País Valencià i a Eivissa un tipus de xarxa; *xàvega* és un mot compartit pels tres grans dialectes central, valencià i baleàric), la *cova des Fumarells* (nom d'un ocell a València i a Eivissa), *es Bol des Seclet* (*xecllet* a Dénia i *seclet* a València), la *punta de sa Carrasca* (mot comú a València i a Eivissa, bé que amb un important canvi semàntic), el *pont de ses Orenelles* (variant compartida per Mallorca, Eivissa i Pego), *na Llavió* (el *llavió* és un peix a Eivissa i a la costa valenciana), la *punteta des Galfí* (variant valenciana i eivissenca de 'dofi'), la *cova* i la *tanca de ses Xiquetes*, aquests dos a Formentera, i el *racó d'en Xic*, ara a Eivissa (valencianisme evident, fora d'ús en l'eivissenc actual), la *punta des Relotge* (sense palatalització de la *-l-* interior del mot, com a València), el *racó de ses Porcelanes* (igualment sense palatalització de la *-l-* interior, tant a València com a Eivissa).

Com veim, en alguns casos es tracta de valencianismes clars, com *xiqueta* ('al·lota, noia') o *galfí* ('dofi'); en altres casos ens trobam amb mots relacionats amb el lèxic valencià, com en *solsera*, *escollat*, *sobalma* o *carrasca*, encara que hi hagi lleugers canvis morfològics (*salsera*, *descollat* o *sospalma* en valencià) o semàntics (en valencià el mot *carrasca* és sinònim d'*alzina*, mentre que a les Pitiüses designa l'escorça d'arbres com el garrover o,

sobretot, el pi). Finalment, en altres exemples trobam mots compartits amb el valencià i amb altres dialectes occidentals.

2.2.2. Un cas especial és el dels genèrics toponímics. Ací trobam casos de mots que també són presents a València –encara que a voltes amb petits canvis formals–, com *sobalma* (les *sobalmes de na Mataret*, les *sobalmes de davall na Verda*, les *sobalmes de sa Tabernera*, la *sobalma de s'Assolellador*, les *sobalmes des Desesperats*, les *sobalmes de na Cimals*), *cementeri* (la *roca des Cementeri*, *es Cementeri de la Reina*), *bol* (*es Bol des Secler*, *es Bol Nou*, *es Bol de sa Xàvega*, *es Bol d'en Sàrria*), *espenyadero* (l'*espenyadero de s'Illa Plana*), *escollat* (l'*escollat de ses Torretes*, l'*escollat de ses Formigues*, *s'Escollat*), *clotada* (*ses Clotades*, la *seca de ses Clotades*, la *clotada d'en Jover*), *barra* (la *Barra*, *dalt la Barra*), *barbada* (*ses Barbades*, la *barbada de ses Pedrisses*), *escaló* (*es Primer Escaló*) o *canto* (el *canto de Fora*).

2.2.3. Un tret compartit per l'eivissenc i el valencià és la conservació de la nasal subjacent en els plurals dels antics proparoxítons llatins. A Eivissa podem trobar la *cova des Hòmens* o la *tanca des Àsens*, bons exemples d'aquest tret dialectal. Però el dialecte eivissenc encara va més lluny i afegeix aquesta nasal final, per analogia, a altres mots que no l'haurien de portar, especialment a Formentera, on podem trobar la *pesquereta des Màbrens*, la *cova des Tambons*, *na Pilanet*.

2.2.4. La realització de [é] com en els dialectes occidentals en algunes paraules, torna a acostar l'eivissenc al valencià, alhora que el separa del mallorquí i del menorquí. Els casos paradigmàtics són els genèrics *séquia* i *sénia*: la *séquia des Peixos de s'Aigua Dolça*, *sa Séquia Llavanera*, la *séquia de s'Alga*, la *séquia Grossa*, *sa Séquia* (a Formentera, per antonomàsia, la séquia o el canal que uneix l'estany Pudent amb la mar), la *sénia d'en Murtera*, la *feixa de Can Sénia*, el *pou de sa Sénia*. Però n'hi ha molts altres casos, com en el mot *donzella* (na *Donzella na Donzelles*, el *canalet de ses Donzelles*), i fins i tot es pot detectar que des de la capital insular es propaga cap a altres mots, com *sa Gal[é]ra* o *sa Bal[é]na*, topònims que en altres llocs són pronunciats amb *e* oberta.

2.2.5. L'ús invariable del numeral *dos* per al masculí i el femení torna a lligar valencià i eivissenc en el terreny dialectal i en el toponímic. Un exemple de Vila: el *pont de ses Dos Séquies*.

2.2.6. Alguns castellanismes deuen haver penetrat a Eivissa per via valenciana. Deixant ara de banda si són autèntics castellanismes o hi pot haver algun aragonesisme (com en el genèric *canto*, en el *canto de Fora* per a indicar el caire del talús continental, a la mar), hi ha casos prou evidents, com els genèrics *quiosco* (el *quiosco d'en Miroles*, el *quiosco d'en Ripoll*, el *quiosco des Peps Tonís*), *varadero* (l'*avaradero de Can Prats*, el *varadero d'en Matar*), *embarcadero* (l'*embarcadero d'en Montero*, l'*embarcadero d'en Doanis*), *espenyadero* (l'*espenyadero de s'Illa Plana*) o *restinga* (la *restinga de sa Punta de la Rajada*) o com l'adjectiu *loco* (la *cova de sa Loca d'en Sants*, la *punta de la Mar Loca*). Tanmateix el cas més evident és el castellanisme *madera*, d'introducció ben antiga a Eivissa, que ha deixat alguns topònims, com ara l'*embarcador de sa Madera*, a Eivissa, o el *torrentó de sa Madera* i *es Tirador de sa Madera*, a Formentera.

2.3. Les anècdotes il·lustres

Un cas particular de topònims relacionats amb València és el dels noms originats per valencians il·lustres. Sens dubte el que ha tengut més èxit és el nom *es Niu Blau*, que pràcticament ha bandejat totalment el més tradicional de *s'Estanyol*, a la costa de Santa Eulària des Riu. Avui només els pescadors utilitzen el topònim més genuí, però la població en general només coneix i usa la primera variant. Qui la va originar va ser el pintor valencià Rigobert Soler Pérez (Alcoi 1896 - València 1968), deixeble de Josep Mongrell Torrent. Aquest pintor passava llargues temporades en una casa-estudi de la seua propietat, a Santa Eulària, des dels anys 20 del segle XX. Va pintar molts paisatges de s'Estanyol i el va rebatejar com *es Niu Blau*. De fet, un dels quadres que presentà a la IV Biennal Internacional d'Art d'Eivissa de 1970 portava com a títol "Vista del Niu Blau", en castellà. També ha tengut molt èxit, però no ha reeixit totalment, a causa de l'oposició dels sectors culturals de l'illa, el nom de *torre del Pirata*, que quasi ha suplantat el de la *torre des Savinar*. Es tracta de la torre costanera de defensa situada al puig des Savinar, prop del cap des Jueu i davant l'illa des Vedrà. El responsable d'aquesta denominació intrusa que tant d'èxit ha tengut en nombrosos mapes i guies per a turistes no és altre que el conegut escriptor Vicent Blasco Ibañez, que situà l'acció de la seua novel·la *Los muertos mandan* a l'illa d'Eivissa. L'escriptor, tot i que visità l'illa, es basà sobretot en la informació etnogràfica i de costums que li subministrà el llibre *Costumbres en las Pithiusas*, del notari valencià Víctor Navarro, publicat el 1901. Ni el llibre de Navarro ni, després, la novel·la de Blasco Ibañez no foren ben rebuts a Eivissa per la intel·lectualitat local, que considerava que s'hi mostrava una imatge exagerada i negativa de les illes. Tot i això, però, la denominació que encunyà Blasco Ibañez per a la torre féu fortuna, i encara ara es pot trobar algun mapa o algun llibre que en fa ús, encara que ha estat proscriu definitivament dels llistats oficials de topònims.

Un altre cas és el de les finques anomenades *ca na Tona*, a Eivissa i a Formentera. Totes dues deuen el nom al fet d'haver estat propietat de la valenciana Antònia Saldanya, mare de Victorina Ferrer Saldanya, una de les poques representants femenines de l'escadusser moviment de la Renaixença a Eivissa, a la darrerria del segle XIX.

I un altre cas, ara frustrat des del punt de vista toponímic, és el de Joaquim Sorolla. El pintor va fer a Eivissa el quadre "Els contrabandistes" l'any 1917 o 1919. Tot i que alguns crítics d'art han volgut identificar el paisatge del quadre com algun racó de la cala de Sant Vicent, de Mallorca, el lloc pot ser identificat perfectament com s'Arany, a Eivissa, gràcies a una fotografia que li va fer el seu amic eivissenc Narcís Puget Vinyes, mentre el pintava.

Vora aquestes anècdotes il·lustres, també hi ha el lamentable cas de la pràctica extinció d'una subspècie endèmica de mart, el mart d'Eivissa, a mans de caçadors valencians que feien la temporada a l'illa i després en venien les pells a la Península, en les dècades dels anys 60 i 70 del segle XX. Tot i la desaparició d'aquesta subspècie, encara se'n conserven fòssils toponímics: *cas Mart* és una finca i una casa de Corona, al NW de l'illa, i a la comarca eivissenca des Amunts també hi ha el *penyal des Mart*, a la costa, i la *cova des Marts*, a l'interior.

3. La toponímia urbana

Tanta relació amb València i tan intensa, també havia de deixar empremta en la nomenclatura dels carrers i d'altres vies urbanes. En aquests casos no s'ha seguit un criteri d'igualtat entre els diversos territoris valencians, sinó més aviat de la intensitat d'aquesta relació amb uns llocs o uns altres.

Així, a la ciutat d'Eivissa hi ha els carrers dedicats a València i Alacant, que conviuen amb el dedicat a Barcelona, pors tots ells que tradicionalment han estat units per via marítima amb el de Vila, però no n'hi ha cap dedicat a Castelló. En canvi, hi ha un carrer del País Valencià, dedicat a la Comunitat Valenciana el 1979, anys abans que es produís el debat sobre la seua denominació oficial i estatutària.

A Formentera, en canvi, hi ha carrers i places dedicats a Gandia, Vinaròs, València, Alacant, Dènia i Calp, llocs d'on procedeix bona part de la colònia valenciana assentada a l'illa.

4. Conclusió

En conjunt, la proximitat d'Eivissa i València i les intenses relacions d'intercanvi que s'han produït entre tots dos territoris han configurat un dialecte baleàric que, tot i tenir un component fonètic molt orientaltzat, té un lèxic molt proper al valencià i als dialectes occidentals, cosa que li dóna especificitat enfront dels altres dialectes insulars. Aquest tret tan característic del lèxic de les Pitiüses també ha deixat un rastre important en la toponímia, que reflecteix moltes formes iguals o semblants a les valencianes.

5. Bibliografia

- ABULAFIA, D. *Un emporio mediterráneo. El reino catalán de Mallorca*. Barcelona: Ediciones Omega. 1996.
- AGUILÓ, C.; MIRALLES J. "La toponímia de l'illa de Tabarca". *Societat d'Onomàstica. Butlletí Interior*. [Alacant] (1991), núm. 44, p. 371-389.
- ARAGONÉS, C. "Toponímia de Xàbia". *Societat d'Onomàstica. Butlletí Interior* [Alacant] (1991), núm. 44, p. 393-405.
- CASANOVA, E. "Els hipocorístics en -o [tipus Manuel > Nelo] en valencià: una interpretació". *Societat d'Onomàstica. Butlletí Interior*, [Barcelona] (1995), núm. 42, p. 28-36.
- CASTELLÓ GUASCH, J. "La toponímia de Ibiza y Formentera". *Boletín de la Cámara Oficial de Comercio, Industria y Navegación de Palma de Mallorca*. [Palma] (1963), núm. 639, p. 71-87.
- DCVB = ALCOVER, A.M.; MOLL F.deB. *Diccionari Català-Valencià-Balear*. Palma de Mallorca: Moll, 1926-1968. 10 v.
- DECat = COROMINES, J. *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Barcelona: Curial, 1980-1991. 9 v.
- FERNÁNDEZ-ARMESTO, F. *Antes de Colón. Exploración y colonización desde el Mediterráneo hacia el Atlántico, 1229-1492*. Madrid: Cátedra, 1993.
- MARÍ CARDONA, J. *La conquista catalana de 1235*. Eivissa: Institut d'Estudis Eivissencs, 1976. (Illes Pitiüses; 1).

- *Els Llibres d'Entreveniments*. Eivissa: Institut d'Estudis Eivissencs, 1981. (Illes Pitiüses; 2).
- *Formentera*. Eivissa: Institut d'Estudis Eivissencs, 1983. (Illes Pitiüses; 3).
- *Balansat*. Eivissa: Institut d'Estudis Eivissencs, 1984. (Illes Pitiüses; 4).
- *Santa Maria d'Eivissa*. Eivissa: Institut d'Estudis Eivissencs, 1985. (Illes Pitiüses; 5).
- *Sant Antoni de Portmany: parròquies d'Eivissa i Formentera 1785-1985*. Eivissa: Institut d'Estudis Eivissencs, 1985 a.
- *Sant Ofici. Arxiu Històric de la Pabordia de Santa Maria d'Eivissa*. Eivissa: Institut d'Estudis Eivissencs, 1990.
- *Portmany*. Eivissa: Institut d'Estudis Eivissencs, 1990 a. (Illes Pitiüses; 6).
- *Pergamins i Índex Vell de Tarragona: Arxiu Històric de la Pabordia de Santa Maria d'Eivissa*. Eivissa: Consell Insular d'Eivissa i Formentera. 1997.
- OnCat = COROMINES, J. *Onomasticon Cataloniae*. Barcelona: Curial. Del primer volum, n'apareix com a coautor J. MASCARÓ PASSARIUS. 1989-1997.
- RIBES i MARÍ, E. *Sabíeu que...?: Paraules d'Eivissa i Formentera*. Eivissa: Consell Insular d'Eivissa i Formentera, 1986.
- *Aportació pitiüsa al Diccionari Català Valencià Balear*. Eivissa: Institut d'Estudis Eivissencs, 1991.
- *Noms de lloc: Toponímia de les Pitiüses*. Eivissa: Can Sifre, 1992. (Arxipèlag; 2).
- *La toponímia de la costa de Sant Joan de Labritja*. Eivissa: Can Sifre, 1993.
- "Els genèrics en la toponímia de Formentera". *El Pitiús*. [Eivissa] (1994), p. 45-47.
- *La toponímia de la costa de Sant Antoni de Portmany*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics, 1995.
- *Llengua i terra unides*. Palma: Can Sifre, 2004.
- *La supervivència de la toponímia precatalana d'Eivissa i Formentera i l'Onomasticon Cataloniae*. Barcelona: Universitat de les Illes Balears: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2005.
- SEMPERE LINARES, M. dels À. "Talassonímia de Guardamar". *Societat d'Onomàstica. Butlletí Interior*. [Castelló de la Plana] (1992), núm. 48, p. 281-289.
- "Aproximació a la talassonímia històrica del sud del País Valencià: segles XVIII i XIX". *Societat d'Onomàstica. Butlletí Interior*. [Sant Adrià de Besòs] (1995), núm. 40, p. 400-416.
- TORRES i TORRES, M. *La llengua catalana a Eivissa al segle XVII: "Reials Ordinacions de la Universitat d'Eivissa" (1663). Introducció, estudi lingüístic i transcripció*. Eivissa: Mediterrània, 1993.
- VENY, J. *Aproximació al dialecte eivissenc*. Mallorca: Moll, 1999. (Tomir; 40).
- VILLANGÓMEZ LLOBET, M. "Algunas observaciones sobre el habla de nuestra isla". *Ibiza [Ibiza] 2*, (1956), núm. 3, p. 1-6.
- *Alguns escrits sobre les Pitiüses*. Eivissa: Institut d'Estudis Eivissencs, 1981.